

V Bruseli 4. mája 2026
(OR. en)

8828/26

ENER 215
FISC 160
ECOFIN 563
COMPET 518
ENV 445
IND 303

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 30. apríla 2026

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: COM(2026) 850 final

Predmet: SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU o trhových cenách dodávky elektriny, účinnej hospodárskej súťaži na maloobchodnom trhu a podpore odmeňovania flexibility v maloobchodných zmluvách

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2026) 850 final.

Príloha: COM(2026) 850 final

V Bruseli 30. 4. 2026
COM(2026) 850 final

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o trhových cenách dodávky elektriny, účinnej hospodárskej súťaži na maloobchodnom trhu a podpore odmeňovania flexibility v maloobchodných zmluvách

ÚVOD

V článku 5 ods. 10 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou¹ [ďalej len „smernica (EÚ) 2019/944“ alebo „smernica o elektrine“] sa vyžaduje, aby Komisia podala správu o vykonávaní ustanovení článku 5 o trhových cenách dodávky a verejných zásahoch do stanovovania cien dodávok elektriny.

V súlade so svojím záväzkom presadzovať cenovú dostupnosť energií a umožniť flexibilnú účasť na trhoch s elektrinou sa Komisia snaží podporovať odmeňovanie² ako prostriedok na dosiahnutie cenovo dostupnejšej energie, a to aj prostredníctvom nižších nákladov na dodávky elektriny, ako sa oznámilo v Akčnom pláne pre cenovo dostupnú energiu³.

Konkurencieschopné maloobchodné trhy a flexibilita na strane dopytu sú úzko prepojené s ďalšími aspektmi Akčného plánu pre cenovo dostupnú energiu, a najmä so stratégiami Komisie v oblasti elektrifikácie a digitalizácie, ktoré sa takisto silno zameriavajú na to, aby boli realizované spôsobom ústretovým voči spotrebiteľom⁴.

Prvá kapitola tejto správy je zameraná na trhové maloobchodné ceny – ako sa vyžaduje v článku 5 smernice (EÚ) 2019/944 –, ktoré sú kľúčom k vytvoreniu účinnej hospodárskej súťaže medzi dodávateľmi a k zlepšeniu trhových ponúk pre spotrebiteľov. Zároveň sa v nej zdôrazňujú postupy, ktoré majú členským štátom pomôcť pri vykonávaní článku 5. Trhové ceny sú dôležité aj pre plnenie flexibilných zmlúv. V členských štátoch, v ktorých sa naďalej uplatňujú cenové zásahy, sa tento prechod musí starostlivo riadiť s cieľom zabezpečiť cenovú dostupnosť a zároveň umožniť jasné cenové signály na podporu flexibilných maloobchodných zmlúv.

Flexibilita na strane dopytu⁵, ktorú možno zabezpečiť rôznymi spôsobmi, zohráva ústrednú úlohu pri zosúladzovaní trhov s potrebami spotrebiteľov, zabezpečovaní cenovej dostupnosti, úspor a efektívnosti systému. Flexibilita prináša hodnotu priamo zúčastneným spotrebiteľom prostredníctvom nižších cien a lepšieho využívania energie, ako aj širšiemu systému prostredníctvom zníženia nákladov a zvýšenia efektívnosti. Hlavnou zásadou však musí byť, aby flexibilita spotrebiteľom slúžila, a nie ich zaťažovala, a aby boli maloobchodné ponuky a systémové stimuly navrhnuté tak, aby zabezpečovali jasnosť, spravodlivosť a inkluzívnosť. Na zabezpečenie týchto výhod v praxi by sa flexibilita na strane dopytu mala aktívne podporovať v prípadoch, keď prináša jasné výhody. To platí najmä pre koncových odberateľov, ktorí sú pripravení a motivovaní zúčastňovať sa na maloobchodnom trhu, ale aj pre energetický systém ako celok.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (prepracované znenie) (Text s významom pre EHP) (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125), členské štáty boli povinné dokončiť transpozíciu do 31. decembra 2020, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

² V kontexte tohto dokumentu sa maloobchodné zmluvy o dodávke elektriny vzťahujú najmä na zmluvy uzatvorené medzi dodávateľmi energie a odberateľmi, ktorí nemajú priamy prístup na veľkoobchodné trhy, ako sú domácnosti a podniky (napr. malé a stredné podniky a mikropodniky).

³ COM(2025) 79 final, „Akčný plán pre cenovo dostupnú energiu: Využitie skutočnej hodnoty našej energetickej únie na zabezpečenie cenovo dostupnej, efektívnej a čistej energie pre všetkých európskych občanov“.

⁴ Ako sa oznámilo v Akčnom pláne pre cenovo dostupnú energiu, Komisia predloží akčný plán elektrifikácie a strategický plán pre digitalizáciu a umelú inteligenciu v odvetví energetiky.

⁵ Podľa článku 2 ods. 79 nariadenia (EÚ) 2019/943 je „flexibilita“ schopnosť elektrizačnej sústavy prispôbiť sa variabilite modelov výroby a spotreby, ako aj dostupnosti siete v príslušných trhových časových rámcoch.

Druhá kapitola tejto správy je zameraná na poskytovanie flexibility prostredníctvom maloobchodných zmlúv⁶, v rámci ktorých môžu spotrebiteľia reagovať na cenové signály zmenou spotreby elektriny. Cieľom poskytnutia takejto flexibility je zvýšiť zapojenie spotrebiteľov tým, že sa podporí prispôsobenie spotreby energie dynamike ponuky a dopytu a zároveň sa zabezpečí cenová dostupnosť a ochrana zraniteľných spotrebiteľov.

1. TRHOVÉ CENY DODÁVKY

V článku 5 ods. 1 smernice (EÚ) 2019/944 sa stanovuje, že všetci dodávatelia majú voľnosť v určovaní ceny, za ktorú dodávajú elektrinu odberateľom. Spolu s právom odberateľov vybrať si vlastného dodávateľa to predstavuje kľúčový prvok smernice o elektrine pre zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže a otvoreného prístupu pre všetkých dodávateľov.

Článkom 5 by sa malo spotrebiteľom umožniť plne využívať výhody liberalizovaného vnútorného trhu s elektrinou, ktorý podnecuje cenovú i necenovú súťaž medzi dodávateľmi elektriny, priťahuje nové subjekty na trh a v konečnom dôsledku zlepšuje výber pre spotrebiteľov a zvyšuje ich spokojnosť. Liberalizované trhy s energiou takisto pomáhajú zabezpečiť, aby spotrebiteľia mohli plne využívať výhody zvýšenej flexibility a zvýšených investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a zároveň prispievať k stabilite sústavy prostredníctvom riadenia odberu. Okrem článku 5 obsahuje smernica o elektrine aj ďalšie opatrenia, ktorými sa uľahčuje hospodárska súťaž a výber pre spotrebiteľa, ako sú nástroje na porovnávanie cien, presné informácie o vyúčtovaní, inteligentné meracie zariadenia a práva na mimosúdne urovanie sporov.

Článkom 5 sa takisto umožňuje členským štátom zasahovať do stanovovania cien – buď na ochranu energeticky chudobných a zraniteľných odberateľov, alebo pre všetky domácnosti a mikropodniky v rámci prechodu na plne účinnú hospodársku súťaž, a to podľa prísnych kritérií. Zásah do stanovovania cien (nazývaný aj „regulované ceny“) znamená, že aspoň jeden maloobchodný dodávateľ je obmedzený v možnosti voľne určovať cenu, za ktorú predáva elektrinu prostredníctvom aspoň jednej zo svojich zmlúv⁷. Regulované ceny môžu byť účinné pri stabilizácii cien energie pre koncových spotrebiteľov. Potenciálne sa nimi však odstraňuje cenový signál pre spotrebiteľov, znižujú sa stimuly pre energetickú efektívnosť a oslabuje sa hospodárska súťaž, čo je z dlhodobého hľadiska na úkor spotrebiteľov.

V tejto správe sa posudzujú mechanizmy stanovovania cien na maloobchodných trhoch v členských štátoch od júla 2019, keď smernica o elektrine nadobudla účinnosť. Vychádza zo správ predložených členskými štátmi podľa článku 5 ods. 9⁸, ako aj z analýz a údajov agentúry ACER, údajov Eurostatu a zo sekundárneho výskumu.

Napriek energetickej kríze v posledných rokoch (dôsledky pandémie ochorenia COVID-19 a neodôvodnenej invázie Ruska na Ukrajinu v roku 2022) existujú ukazovatele zlepšenia podmienok hospodárskej súťaže v Únii, najmä v členských štátoch, ktoré nemajú reguláciu cien. Stále však zostáva značný priestor na zlepšenie. Členské štáty musia vypracovať plán, v ktorom sa načrtne cesta prechodu k účinnej hospodárskej súťaži a ktorým sa posilní rozvoj väčšej flexibility na maloobchodných trhoch.

⁶ Tento druh riadenia odberu sa zvyčajne označuje ako riadenie odberu založené na cene (alebo implicitné riadenie odberu), pretože spotrebiteľia reagujú na zmeny maloobchodných cien elektriny a presúvajú svoju spotrebu do období, keď je elektrina lacnejšia.

⁷ Článok 5 sa nevzťahuje na zásahy, ako sú jednorazové platby domácnostiam, poukazy a zníženia DPH a spotrebných daní, ktorými sa neobmedzuje možnosť dodávateľov voľne určovať ceny. Zásahy na veľkoobchodnom trhu nie sú podľa smernice o elektrine povolené.

⁸ O ich vykonávaní článku 5 podľa článku 5 ods. 9.

Rámček 1. Verejné zásahy do stanovovania cien počas energetickej krízy

Pre energetickú krízu sa v roku 2022 výrazne zvýšili maloobchodné ceny, pričom ich úroveň zostala zvýšená aj počas väčšiny rokov 2023 a 2024.

Komisia poskytla usmernenia k uplatňovaniu článku 5 smernice o elektrine počas krízy⁹ v rámci oznámenia o pláne REPowerEU [COM(2022) 108 final]. Nasledovalo nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie, ktorým sa dočasne rozšírili možnosti členských štátov zasahovať do stanovovania cien elektriny¹⁰.

Medzi nástroje zásahu, ktoré členské štáty používali počas krízy, patrili zásahy do maloobchodných cien, zníženie DPH a úvery a poukazy na elektrinu pre domácnosti. Celkovo možno konštatovať, že počas krízy došlo v mnohých členských štátoch k presunu odberateľov na regulované, zastropované alebo inak chránené ponuky. Hoci väčšina opatrení bola ukončená, niektoré zostali aktívne až do roku 2025.

Revíziou smernice o elektrine sa zaviedol článok 66a, ktorým sa Rade umožňuje vyhlásiť regionálnu krízu cien elektriny alebo krízu cien elektriny v celej Únii a členský štátom sa za prísnych podmienok umožňuje dočasne stanoviť ceny pod úrovňou nákladov a rozšíriť podporu pre MSP s cieľom zabezpečiť hospodársku súťaž, energetickú efektívnosť a stimuly na zníženie dopytu.

1.1. Súčasný stav podávania správ členskými štátmi o ustanoveniach článku 5

Členské štáty¹¹ podali správy o vykonávaní článku 5 takto: väčšina správ bola odoslaná do 31. marca 2025 a odráža situáciu k tomuto dátumu:

- 14 členských štátov uviedlo, že nevykonávali cenové zásahy: Rakúsko, Česko, Nemecko, Dánsko, Estónsko, Grécko, Fínsko, Chorvátsko, Írsko, Luxembursko, Lotyšsko, Holandsko, Švédsko a Slovinsko,
- tri členské štáty uvádzajú zásahy len pre energeticky chudobné a zraniteľné domácnosti: Belgicko, Taliansko a Portugalsko,
- šesť členských štátov uvádza cenové zásahy pre všetky domácnosti a/alebo mikropodniky pri prechode na plne konkurenčné trhy: Bulharsko, Španielsko, Francúzsko, Maďarsko, Litva a Slovensko,
- tri členské štáty uvádzajú zásahy do stanovovania cien, ktoré sa skončili v roku 2025: Poľsko (september 2025), Portugalsko (december 2025) a Rumunsko (júl 2025),
- dva členské štáty zaznamenali výnimky z uplatňovania článku 5, a preto nebolo potrebné podávať správy¹²: Cyprus a Malta.

Podľa článku 5 ods. 8 majú členské štáty povinnosť oznámiť Komisii svoje rozhodnutia o regulácii maloobchodných cien do jedného mesiaca od ich prijatia. Táto povinnosť zahŕňa aj všetky podstatné zmeny prebiehajúcich schém (napr. rozšírenie počtu príjemcov). Tieto povinnosti sa systematicky plnia.

⁹ [REPowerEU: spoločné európske pravidlá pre cenovo dostupnejšiu, bezpečnejšiu a udržateľnejšiu energiu \(COM/2022/108 final\)](#).

¹⁰ [Prehľad vykonávania tohto nariadenia sa uvádza v správe Komisie Európskemu parlamentu a Rade o preskúmaní núdzových zásahov s cieľom riešiť vysoké ceny energie v súlade s nariadením Rady \(EÚ\) 2022/1854 – Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie](#).

¹¹ Komisia v roku 2024 poskytla vzor na uľahčenie tejto požiadavky.

¹² Článok 66 ods. 4 (Cyprus, prebiehajúce práce na obnovení výnimky) a článok 66 ods. 5 (Malta).

1.2. Cenový zásah v prospech zraniteľných a energeticky chudobných spotrebiteľov

V článku 5 ods. 2 sa stanovuje, že členské štáty by na ochranu energeticky chudobných alebo zraniteľných odberateľov mali uprednostniť sociálne politiky alebo necenové zásahy. Takéto opatrenia by mohli mať podobu stanovenú v odporúčaní Komisie (2023/2407) týkajúcom sa energetickej chudoby¹³, ktoré je zamerané na štrukturálne riešenia tejto problematiky.

Napriek tomu sa článkom 5 ods. 3 umožňuje členským štátom vykonávať verejné zásahy do stanovovania cien. Takéto zásahy sa musia uskutočňovať v širšom rámci zásahov zameraných na podporu zraniteľných a energeticky chudobných osôb v kontexte ich národných energetických a klimatických plánov (NEKP)¹⁴.

V článku 5 ods. 4 sa vyžaduje, aby verejné zásahy do stanovovania cien elektriny pre zraniteľné domácnosti sledovali všeobecný hospodársky záujem, boli transparentné a nediskriminačné, zaručovali poskytovateľom rovnaký prístup, boli časovo obmedzené a primerané a zabráňovali vzniku diskriminačných dodatočných nákladov pre účastníkov trhu.

Belgicko, Taliansko a Portugalsko oznámili zásahy do stanovovania cien (prostredníctvom sociálnych taríf), ktoré sa vzťahujú len na zraniteľné a energeticky chudobné domácnosti. Tieto zásahy sú súčasťou širších stratégií boja proti energetickej chudobe v týchto krajinách. Španielsko takisto zaviedlo mechanizmus „bono social“, ktorý možno tiež považovať za zásah podľa článku 5 ods. 3.

Zatiaľ čo v Belgicku je podiel tohto zásahu na trhu obmedzený na 9,9 % domácností¹⁵, v Taliansku pokrýva cenový zásah pre zraniteľných odberateľov (*Esercenti maggior tutela per clienti vulnerabili*) 35 % domácností, pretože podmienky oprávnenosti sú širšie¹⁶. V Portugalsku je sociálna tarifa¹⁷ identifikovaná ako opatrenie sociálnej politiky v portugalskej stratégii *Estratégia Nacional de Longo Prazo para o Combate à Pobreza Energética* (Dlhodobá stratégia boja proti energetickej chudobe) na roky 2023 – 2050 a v roku 2022 pokrývala 13 % spotrebiteľov elektriny¹⁸.

Členské štáty sa vyzývajú, aby pre domácnosti postihnuté energetickou chudobou uprednostnili štrukturálne opatrenia, ako je energetická obnova budov, pred opatreniami na zabezpečenie cenovej dostupnosti, ako sú programy podpory príjmu a sociálneho zabezpečenia alebo dočasná finančná pomoc. Sociálne tarify sa môžu použiť ako súčasť širšieho, dobre cieleného prístupu na zmiernenie okamžitých ťažkostí.

¹³ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=OJ:L_202302407.

¹⁴ V článku 5 ods. 5 smernice sa odkazuje na článok 3 ods. 3 písm. d) a článok 24 nariadenia (EÚ) 2018/1999 o riadení, v ktorom sa od členských štátov vyžaduje, aby vo svojich integrovaných národných energetických a klimatických plánoch uviedli politiky a opatrenia na riešenie energetickej chudoby vrátane opatrení v oblasti sociálnej politiky a iných príslušných národných programov.

¹⁵ CEER/ACER, 2023. Pre porovnanie, v roku 2023 dosahovala miera energetickej chudoby v Belgicku približne 6 %.

¹⁶ Oprávnení spotrebiteľia sú tí, ktorí dovŕšili 75 rokov, spotrebiteľia, ktorí majú nárok na sociálny bonus na základe ekonomickej situácie alebo z dôvodu zdravotného stavu (ktorý si vyžaduje zdravotnícke pomôcky s pohonom), osoby so zdravotným postihnutím, osoby, ktoré žijú v núdzovom ubytovaní po katastrofickej udalosti alebo na malom, neprepojenom ostrove.

¹⁷ Na sociálnu tarifu sa nevzťahuje článok 5 ods. 3, pretože: „zraniteľní spotrebiteľia si môžu vybrať svojho dodávateľa a zľava sa uplatňuje na sieťovú tarifu“, dodávateľia si tak zachovávajú slobodu pri stanovovaní cien.

¹⁸ Direção-Geral de Energia e Geologia. *Estratégia Nacional de Longo Prazo para o Combate à Pobreza Energética (RCM II/2024, 8. 1. 2024)*. 2024. <https://www.dgeg.gov.pt/media/rgicnggr/rcm-11-2024-08-01-2024-estrat%C3%A9gia-nacional-de-longo-prazo-para-o-combate-%C3%A0-pobreza-energ%C3%A9tica.pdf>.

1.3. Cenový zásah v prospech všetkých domácností a mikropodnikov počas prechodného obdobia smerujúceho k účinnej hospodárskej súťaži

Článkom 5 ods. 6 smernice o elektrine sa umožňuje členským štátom dočasne regulovať ceny elektriny počas prechodu k plne účinnej hospodárskej súťaži. To umožňuje zásahy na časovo obmedzené obdobie, počas ktorého by sa výhody hospodárskej súťaže naplno neprejavili.

Kritériá pre cenové zásahy – v kontexte prechodu k účinnej hospodárskej súťaži, ako sa stanovuje v článku 5 ods. 7 – sú kumulatívne s kritériami podľa článku 5 ods. 4 s celkovým cieľom vytvoriť pevnú právnu a hospodársku štruktúru na zabránenie narušeniam trhu. Patrí medzi ne okrem iného posúdenie pokroku, nediskriminačné zaobchádzanie s dodávateľmi, stanovenie cien nad výškou nákladov, informovanie príjemcov o iných konkurenčných ponukách a predchádzanie krížovým dotáciami medzi odberateľmi s trhovými a regulovanými cenami. Zatiaľ čo niektoré krajiny úspešne skombinovali cenovú reguláciu s postupnou liberalizáciou trhu, iné sa nachádzajú len na samom začiatku prechodných fáz. Dynamika trhu odhaľuje výrazné rozdiely: napríklad 18 % domácností v Portugalsku, 27,3 % v Litve, 29 % v Španielsku, 57 % vo Francúzsku a 63 % v Poľsku sa stále spoliehajú na regulované tarify¹⁹. Tieto krajiny uvádzajú, že požiadavky uvedené v článku 5 ods. 7 písm. a) riešia prijatím opatrení na posilnenie hospodárskej súťaže a že monitorujú pokrok. Napriek tomu nie všetky z nich stanovili jasné termíny revízie svojich systémov.

Naopak, v niektorých členských štátoch, napr. v Maďarsku, na Slovensku a v Bulharsku²⁰, má takmer 100 % odberateľov v domácnostiach regulované tarify. Opatrenia v niektorých členských štátoch sa stále vzťahujú na malé a stredné podniky (MSP). Takéto opatrenia sú síce počas krízy podľa nariadenia 2022/1854 povolené, ale sú v rozpore so smernicou o elektrine.

V článku 5 ods. 7 písm. a) sa vyžaduje, aby boli verejné zásahy do stanovovania cien „sprevádzané súborom opatrení na dosiahnutie účinnej hospodárskej súťaže a metodiky na posudzovanie pokroku v súvislosti s nimi“. Na splnenie tejto povinnosti môžu členské štáty vypracovať plán, ktorý bude pozostávať z opatrení, ktoré by mali obsahovať vymedzené míľniky a metodiku na posudzovanie s ukazovateľmi. V takomto pláne by sa mali načrtnúť opatrenia na obmedzenie narušení v mechanizmoch stanovovania cien, zvýšenie transparentnosti trhových signálov a zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže medzi dodávateľmi, a to v súlade so širšími kritériami stanovenými v článku 5 ods. 7.

Ukotvením cien dodávok v závislosti od dynamiky trhu môžu členské štáty podporiť investície do energie z obnoviteľných zdrojov, zlepšiť stabilitu sústavy a podporiť dlhodobú predvídateľnosť nákladov pre spotrebiteľov. Plán by mal takisto zahŕňať **konzultácie so zainteresovanými stranami** vrátane výrobcov energie, spotrebiteľov a regulačných orgánov, a to s cieľom riešiť obavy týkajúce sa cenovej dostupnosti a volatility trhu. Štruktúrovaným prístupom sa nielen urýchlí integrácia obnoviteľných zdrojov energie, ale aj sa zabezpečí, aby členské štáty zostali odolné voči vonkajším šokom, ako sú geopolitické narušenia či náhle zmeny v dopyte po energii.

Niekoľko členských štátov úspešne zvládlo prechod k podpore účinnej hospodárskej súťaže na maloobchodnom trhu s energiou a zároveň ochránilo záujmy spotrebiteľov. Írsko napríklad v rokoch 2000 až 2011 zaviedlo postupný prístup k otváraniu trhu a zároveň pokročilo v liberalizácii veľkoobchodného trhu. Litva je v súčasnosti v pokročilom štádiu zavádzania hospodárskej súťaže na maloobchodnom trhu, čo dokazuje jej odolnosť napriek energetickej kríze. Tri ďalšie členské štáty na základe svojich podaní oznámili postupné ukončenie cenových zásahov pri stanovovaní maloobchodných cien: Rumunsko od júla 2025, Poľsko od

¹⁹ Správa agentúry ACER o monitorovaní trhu za rok 2025.

²⁰ Správa agentúry ACER o monitorovaní trhu za rok 2024, s. 23.

septembra 2025 a Portugalsko od decembra 2025. Tieto príklady poukazujú na to, ako môžu postupné a ciele stratégie vyvážiť dynamiku trhu s ochranou spotrebiteľa.

V ustanoveniach článku 5 ods. 4 písm. c) a d) a článku 5 ods. 7 písm. b) sa vyžaduje, aby sa zásahmi neoprávnené nezvýhodňovali alebo neznevýhodňovali konkrétni príjemcovia alebo dodávatelia. Všetky elektroenergetické podniky musia mať rovnaký prístup k odberateľom a finančné bremeno zásahov musí byť spravodlivo rozdelené²¹. Týmto ustanoveniami sa zabezpečujú rovnaké podmienky a predchádza sa fragmentácii trhu, čo je nevyhnutné na trhoch, na ktorých pôsobí dominantný (historický) dodávateľ. Regulovanými cenami by sa nemala poskytovať neoprávnená výhoda konkrétnym dodávateľom, a to ani prostredníctvom označovania regulovaných cien, ani prostredníctvom využívania rámca regulovaných cien na podporu iných trhových zmlúv od daného dodávateľa.

Zosúladením cien dodávok s trhovými podmienkami môžu členské štáty poskytnúť spotrebiteľom jasnejšie cenové signály a zároveň podporiť investície do energie z obnoviteľných zdrojov, posilniť sústavu a zlepšiť dlhodobú predvídateľnosť nákladov pre domácnosti. Z týchto dôvodov a ako všeobecný cieľ pre členské štáty, ktoré vykonávajú cenové zásahy, by členské štáty mali vypracovať jasný, časovo ohraničený plán prechodu na trhové ceny dodávky, ktorý by bol v súlade so zásadami reformovanej koncepcie trhu EÚ a s cieľmi prechodu na čistú energiu.

Komisia sa bude ďalej zaujímať o zámery jednotlivých členských štátov stanoviť a vykonávať tieto plány. Komisia takisto posudzuje dodržiavanie pravidiel a zásad EÚ a posilní spoluprácu s členskými štátmi s cieľom riešiť všetky nevyriešené problémy.

Hoci sa v smernici 2019/944 nestanovuje nový dátum podávania správ po 1. januári 2025, členské štáty sa vyzývajú, aby pravidelne podávali správy o úrovni hospodárskej súťaže na maloobchodnom trhu s elektrinou prostredníctvom národných energetických a klimatických správ o pokroku. Toto podávanie správ môže odrážať existujúce povinnosti podávania správ podľa článku 4 ods. 9 smernice o plyne (2024/1788), ktoré sa vyžadujú každé dva roky.

Uplatňovanie zásad vyplývajúcich z článku 5 ods. 4

Členské štáty majú širokú mieru voľnej úvahy pri určovaní toho, čo predstavuje službu všeobecného hospodárskeho záujmu a s ňou spojené záväzky služby vo verejnom záujme. Členské štáty vykladali kritériá uvedené v článku 5 ods. 4 písm. a) – „všeobecný záujem“, „nevyhnutnosť“ a „proporcionalita“ – rôznymi spôsobmi²². V rozsudku vo veci Federutility načrtnol Súdny dvor zásadu proporcionality v súvislosti s verejnými zásahmi do cien zemného plynu s cieľom zabezpečiť, aby verejné zásahy zostali pri navrhovaní a uplatňovaní cieleňé, účinné a primerane vyvážené – zásah musí byť najmä obmedzený na obdobie nevyhnutne potrebné na dosiahnutie zamýšľaného cieľa.

V článku 5 ods. 4 písm. d) sa vyžaduje, aby boli všetky verejné zásahy do stanovovania cien časovo obmedzené a primerané z hľadiska príjemcov. Táto požiadavka sa musí vykladať v kontexte širších zásad proporcionality a dosahovania všeobecného záujmu. Zásah musí byť konkrétne v súlade s národne vymedzenými cieľmi, ako je boj proti energetickej chudobe či uľahčenie prechodu na účinnú hospodársku súťaž. Časové obmedzenie umožňuje pravidelné

²¹ Pozri aj rozsudok Súdneho dvora z 20. apríla 2010, Federutility, C-265/08, ECLI:EU:C:2010:205, body 45 – 46.

²² Túto autonómiu výslovne zaručujú rôzne právne nástroje EÚ a potvrdzuje ju judikatúra súdov Únie. Súdny dvor Európskej únie totiž dôsledne uznáva, že právo EÚ nebráni členským štátom, aby pri vymedzovaní služieb všeobecného hospodárskeho záujmu zohľadnili ciele špecifické pre ich vnútroštátnu politiku.

preskúmanie na kontrolu toho, či sú stále splnené všetky kritériá zásahu vymedzené v článku 5. Ak sa opatrenia naďalej uplatňujú alebo sa predlžujú, mali by sa opäť oznámiť Komisii na základe nového posúdenia nevyhnutnosti.

1.4. Rozsah hospodárskej súťaže v členských štátoch

Kľúčovým cieľom smernice o elektrine – a najmä jej článku 5 – je zabezpečiť účinnú hospodársku súťaž na maloobchodných trhoch s elektrinou. Osemnásť členských štátov vo svojich správach uviedlo, že sa domnievajú, že na maloobchodnej úrovni existuje účinná hospodárska súťaž, zatiaľ čo päť členských štátov²³ odpovedalo, že neexistuje.

Dva bežne používané ukazovatele hospodárskej súťaže sú Herfindahlov-Hirschmannov index (HHI) a miera zmeny dodávateľa²⁴. V indexe HHI sa využívajú podiely dodávateľov na trhu na meranie koncentrácie trhu, pričom nízka koncentrácia sa spája s veľkým počtom dodávateľov, a teda s intenzívnejšou hospodárskou súťažou, zatiaľ čo vysoká koncentrácia sa spája s menej konkurenčnými podmienkami. Od roku 2019 priemerný index HHI v EÚ mierne klesol, čo naznačuje určité zlepšenie podmienok hospodárskej súťaže. V rámci Únie sa vyskytli rozdiely, pričom v niektorých členských štátoch²⁵ sa zvýšila hospodárska súťaž a v iných²⁶ sa znížila. V členských štátoch bez regulácie cien došlo vo všeobecnosti k posilneniu hospodárskej súťaže, zatiaľ čo v členských štátoch, v ktorých takmer všetky domácnosti podliehali regulovaným cenám, došlo k miernemu zhoršeniu hospodárskej súťaže (nárast HHI o 1,7 %). Kríza mala negatívny vplyv na hospodársku súťaž; medzi 12 členskými štátmi s konzistentnými ročnými údajmi o koncentrácii trhu sa jednoduchý (nevážený) priemerný index HHI zvýšil o 4,7 %²⁷. V niektorých členských štátoch to možno čiastočne vysvetliť konsolidáciou a odchodom dodávateľov z trhu²⁸ (v dôsledku krízy).

Index HHI pre sektor mimo domácností je vo všetkých členských štátoch vo všeobecnosti nižší ako pre sektor domácností. Od roku 2019 síce došlo k určitému zlepšeniu podmienok hospodárskej súťaže v sektore mimo domácností, ale v niektorých členských štátoch sa podmienky v rokoch 2022 a 2023 zhoršili.

Miera zmeny dodávateľa sa v jednotlivých krajinách EÚ výrazne líši. Vyššia miera naznačuje zdravý konkurenčný trh a nižšia miera naznačuje obmedzený výber pre odberateľov alebo nízke zapojenie spotrebiteľov. V niektorých členských štátoch je to občas viac ako 20 %²⁹ a v iných je to trvalo menej ako 5 %³⁰. Od zavedenia smernice o elektrine sa miera zmeny dodávateľa vo väčšine členských štátov zvýšila v sektore domácností³¹ aj v sektore mimo domácností³². Zatiaľ čo priemerná miera EÚ v sektore domácností sa počas začiatku krízy v roku 2022 zvýšila (z 8,7 % na 9 %), v roku 2023 sa znížila (na 7,15 %), a to pravdepodobne

²³ Rakúsko, Grécko, Španielsko, Taliansko a Poľsko.

²⁴ Údaje o oboch týchto ukazovateľoch poskytla agentúra ACER.

²⁵ Napríklad v Dánsku, Španielsku, vo Francúzsku, v Taliansku, Lotyšsku a Portugalsku.

²⁶ Konkrétne v Estónsku, vo Fínsku a v Slovinsku.

²⁷ Percentuálny nárast sa vzťahuje na priemernú zmenu HHI v rokoch 2022 až 2021 pre týchto 12 členských štátov: Dánsko, Estónsko, Španielsko, Fínsko, Francúzsko, Chorvátsko, Írsko, Taliansko, Litva, Lotyšsko, Portugalsko a Slovinsko.

²⁸ Pozri tabuľku 10 v správe agentúry ACER s názvom *Energy Retail and Consumer Protection 2023 Market Monitoring Report (Správa o monitorovaní trhu v oblasti maloobchodného predaja energie a ochrany spotrebiteľa za rok 2023)*. V tomto období výrazne prevládali prípady odchodu dodávateľov z trhu nad vstupmi nových subjektov na trh.

²⁹ Napríklad v Španielsku, Taliansku a Poľsku.

³⁰ V Rakúsku, Bulharsku, Chorvátsku, Litve, Poľsku a na Slovensku.

³¹ Zvýšila sa v 17 z 23 členských štátov, za ktoré sú k dispozícii údaje.

³² Zvýšila sa v 15 z 22 členských štátov, za ktoré sú k dispozícii údaje.

v dôsledku vplyvu krízy na dodávateľov a dynamiky vyvolanej verejnými zásahmi. Podobný vývoj bol zaznamenaný aj v sektore mimo domácností.

Agentúra ACER³³ zistila, že spomedzi členských štátov, kde je miera zmeny dodávateľa nižšia ako 10 %, majú takmer tri štvrtiny (73 %) dominantných dodávateľov. Agentúra zároveň poznamenáva, že cenové zásahy môžu pôsobiť demotivujúco, pokiaľ ide o zmenu dodávateľa, keďže percentuálny podiel odberateľov v domácnostiach, ktorí sú predmetom cenových zásahov, je v členských štátoch, kde je miera zmeny dodávateľa vyššia ako 10 %, relatívne nižšia. Podobne sa v jednotlivých členských štátoch líši aj miera zmeny dodávateľa v prípade odberateľov mimo domácností. Vo všeobecnosti platí, že odberatelia mimo domácností menia dodávateľov častejšie ako domácnosti, pričom priemerná miera v roku 2023 bola v porovnaní s domácnosťami dvojnásobná.

Celkovo možno konštatovať, že od zavedenia smernice o elektrine sa podmienky hospodárskej súťaže mierne zlepšili, a to aj napriek vplyvu kríz cien energie. Podmienky sa však v jednotlivých členských štátoch líšia. Mnohé trhy zostávajú relatívne koncentrované a veľký počet respondentov (21,7 %) sa domnieva, že na maloobchodnom trhu s elektrinou v ich členskom štáte neexistuje účinná hospodárska súťaž.

Členské štáty vo svojich podaniach poskytli aktuálne informácie o ťažkostiach, ktorým čelia³⁴ pri zlepšovaní podmienok hospodárskej súťaže, pričom najčastejšie uvádzali tieto štyri prekážky:

1. nízka miera zmeny dodávateľa a/alebo nízke zapojenie spotrebiteľov (11 členských štátov);
2. vplyv dominantného účastníka trhu (10 členských štátov);
3. malá veľkosť trhu (deväť členských štátov);
4. obmedzený prístup na veľkoobchodný trh a prítomnosť iných praktík narušajúcich hospodársku súťaž na trhu (päť členských štátov).

Členské štáty majú k dispozícii opatrenia bez negatívnych následkov, ktoré môžu výrazne zlepšiť hospodársku súťaž, dlhodobú odolnosť trhu a výber pre spotrebiteľov. Týmito opatreniami sa zvyšuje transparentnosť, zabezpečuje sa dodávateľom spravodlivý prístup na veľkoobchodný trh a zvyšuje sa flexibilita maloobchodných zmlúv. Sú opísané v nasledujúcom oddiele.

Členské štáty by mali uprednostniť uplatňovanie existujúcich právnych predpisov s cieľom zabezpečiť súdržnosť na celom vnútornom trhu s energiou, no zároveň majú slobodu voľby, pokiaľ ide o formu a metódu na dosiahnutie spoločného cieľa, ktorá je typická pre smernice. Je veľmi dôležité, aby členské štáty v plnej miere vykonávali smernicu o elektrine zmenenú smernicou (EÚ) 2024/1711 o koncepcii trhu s elektrinou (ďalej len „smernica o koncepcii trhu s elektrinou“). Oneskorená alebo neúplná transpozícia týchto pravidiel môže narušiť ich účinnosť a predĺžiť energetickú neistotu. Komisia potvrdzuje svoju pripravenosť podporiť a urýchliť správne vykonávanie príslušných právnych predpisov EÚ.

1.4.1. Vnútroštátne opatrenia na zlepšenie hospodárskej súťaže na trhu

V správach členských štátov sa špecifikovali opatrenia zavedené na zlepšenie hospodárskej súťaže od zavedenia smernice o elektrine. Zaviedli sa tieto opatrenia:

³³ Správa agentúry ACER o monitorovaní trhu za rok 2024, [ACER-CEER 2024 MMR Retail-1.pdf](#).

³⁴ Len tri členské štáty (Švédsko, Slovinsko a Lotyšsko) uviedli, že neexistujú žiadne identifikovateľné prekážky hospodárskej súťaže.

1. opatrenia na zabezpečenie spravodlivého a transparentného prístupu na veľkoobchodný trh (16 členských štátov);
2. zavedenie nástrojov na porovnávanie³⁵ (14 členských štátov);
3. zjednodušenie postupov na uľahčenie vstupu nových dodávateľov na trh (12 členských štátov);
4. reklamy a informačné kampane pre spotrebiteľov (deväť členských štátov);
5. zavedenie osobitných povinností pre dominantných dodávateľov (osem členských štátov);
6. zavedenie legislatívnych a regulačných zlepšení (osem členských štátov).

Dominantné postavenie niektorých účastníkov trhu v oblasti výroby aj dodávok naďalej bráni účinnej hospodárskej súťaži na maloobchodných trhoch s elektrinou. Zabezpečenie spravodlivého a rovnakého prístupu dodávateľov na veľkoobchodný trh – aj prostredníctvom zmlúv o nákupe elektriny a rozdielových zmlúv, ktoré sa zaviedli reformou trhu s elektrinou³⁶ – je kľúčom k fungovaniu trhu, najmä v členských štátoch s výraznou koncentráciou trhu.

S cieľom zlepšiť vykonávanie článku 5 by členské štáty mali prijať opatrenia na dosiahnutie rovnováhy na trhu tým, že všetkým dodávateľom zaručia spravodlivý a rovnocenný prístup na veľkoobchodný trh a zachovajú úplnú transparentnosť.

Pre hospodársku súťaž je takisto potrebný pokrok v oblasti nefosílnej flexibility vo všetkých zmluvách na maloobchodnom trhu vrátane zmlúv na regulovaných trhoch. Vzhľadom na obmedzenia siete a potrebu cenovo dostupnej energie sa kľúčovým riešením stali flexibilné zmluvy o dodávke.

Zavedenie inteligentných meracích zariadení má zásadný význam pre umožnenie flexibilnejších zmlúv o dodávke. Flexibilita je v súčasnosti súčasťou mnohých maloobchodných ponúk – od dynamických cien a cien podľa času spotreby až po hybridné modely, v ktorých sa spája stabilita a schopnosť reagovať – a poskytuje spotrebiteľom nové možnosti, ako znížiť účty a podporiť stabilitu sústavy.

Francúzsko a Španielsko preukazujú, že flexibilita môže fungovať aj v rámci regulovaných taríf prostredníctvom mechanizmov, ako sú denné/nočné ceny a štruktúry viazané na veľkoobchod.

Členské štáty by mali urýchliť zavádzanie inteligentných meracích zariadení, ktoré by malo byť podporené jasnými stratégiami zapojenia spotrebiteľov s cieľom maximalizovať účasť na flexibilných ponukách. Mali by podporovať všetkých dodávateľov vrátane regulovaných, aby v prípadoch, keď je to možné, zaviedli prvky flexibility, ako sú napríklad ceny podľa času spotreby alebo hybridné ceny, a zároveň zabezpečili ochranu spotrebiteľa.

Pokiaľ ide o kombináciu flexibility s reguláciou cien, rámcom zakotveným v článku 66a smernice o koncepcii trhu s elektrinou sa zabezpečuje, aby domácnosti a MSP mali motiváciu znižovať spotrebu aj pri regulovaných cenách. Viaceré členské štáty túto zásadu úspešne uplatňovali počas energetickej krízy a kritériá stanovené v článku 66a by členské štáty mohli uplatňovať aj v obdobiach mimo krízy, čím by sa chránili spotrebiteľia a zachovali cenové signály.

³⁵ Toto opatrenie je povinné podľa článku 14 smernice o elektrine.

³⁶ Nariadenie (EÚ) 2024/1747, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943, pokiaľ ide o zlepšenie koncepcie trhu s elektrinou v Únii.

2. ÚLOHA FLEXIBILITY NA STRANE DOPYTU PRI ENERGETICKEJ TRANSFORMÁCI

2.1. Flexibilita ako základný faktor dekarbonizovanej elektrizačnej sústavy orientovanej na spotrebiteľa

Flexibilita na strane dopytu môže podporiť efektívny, konkurencieschopný maloobchodný trh s elektrinou a priniesť výhody priamo spotrebiteľom aj širšiemu systému. Aktivácia maloobchodnej flexibility pomôže integrovať výrobu elektriny z variabilných obnoviteľných zdrojov a umožní spotrebiteľom lepšie hospodáriť s energiou. Realizácia tejto flexibility si vyžaduje účinný regulačný rámec, ktorý chráni spotrebiteľov, podporuje spravodlivý prístup a zachováva cenovú dostupnosť. Ústredným prvkom tejto zmeny bude inteligentná meracia infraštruktúra.

Celkovo by sa spotrebiteľom, ktorí chcú byť aktívni a chcú svoju flexibilitu ponúknuť trhu, mala takáto možnosť dať. Potrebujú na to jasný právny rámec, inovatívne riešenia a produkty, ktoré spotrebiteľom umožnia ťažiť z výberu, ako aj zo spravodlivých cien a odmien. Okrem toho by spotrebiteľia mali mať prístup k informáciám a nástrojom prostredníctvom inteligentných meracích systémov³⁷ a účinných opatrení na prístup k údajom, ktoré im umožnia prijímať informované rozhodnutia.

Rovnako dôležité je zabezpečiť, aby boli koncoví odberatelia, ktorí sú zapojení do flexibility, chránení spoľahlivými zárukami týkajúcimi sa zmluvných dojednaní, transparentnosti a informácií o produktoch a cenách, pričom sa zabezpečí ochrana údajov. Dodávatelia, ktorí poskytujú flexibilné maloobchodné zmluvy, a najmä zmluvy s dynamickou cenou, by mali spotrebiteľov primerane informovať o súvisiacich rizikách a výhodách týchto ponúk.

Nakoniec je potrebné aktívne podporovať informovanosť spotrebiteľov; cielené komunikačné kampane a iniciatívy môžu pomôcť zdôrazniť potenciálne výhody a riziká účasti na flexibilitě, podporiť informované zapojenie a povzbudiť viac spotrebiteľov, aby prispeli.

2.2. Programy riadenia odberu

V článku 2 bode 20 smernice o elektrine sa „riadenie odberu“ vymedzuje ako zmena odberu elektriny zo strany koncových odberateľov, ktorá je odklonom od ich bežných alebo aktuálnych vzorov spotreby v reakcii na trhové signály vrátane časovo variabilných cien elektriny alebo stimulačných platieb, alebo v reakcii na akceptáciu ponuky koncového odberateľa na predaj zníženia alebo zvýšenia odberu za odplatu na organizovanom trhu, či už samostatne alebo prostredníctvom agregácie.

Programy riadenia odberu sa vo všeobecnosti delia na programy založené na cenách (alebo „implicitné“) a programy založené na stimuloch (alebo „explicitné“). Pri riadení odberu na základe stimulov sa spotrebiteľia, často prostredníctvom tretej strany, vopred dohodnú na znížení alebo zmene spotreby elektriny výmenou za priamu finančnú kompenzáciu. V praxi sa tento typ flexibility využíva najmä na vyrovnávacích trhoch, v rámci podporných služieb a prípadne kapacitných mechanizmov. Agregátori zohrávajú kľúčovú úlohu pri spájaní menších flexibilných odberov z domácností, podnikov a malých priemyselných odberateľov a z uskladňovacích zdrojov do dostatočne veľkých objemov, aby sa mohli významne zúčastňovať na trhoch s elektrinou a poskytovať služby pre systém.

³⁷ Podľa vymedzenia v článku 2 bode 23 smernice (EÚ) 2019/944 „inteligentný merací systém“ je elektronický systém schopný merať elektrinu napájanú do siete alebo elektrinu spotrebovanú zo siete, ktorý poskytuje viac informácií než bežné meracie zariadenie a ktorý je schopný formou elektronickej komunikácie vysielat' a prijímať údaje na účely informovania, monitorovania a regulácie.

Zabezpečenie prístupu agregátorov vrátane nezávislých agregátorov na trhy za transparentných a nediskriminačných podmienok a zaistenie jednoduchého prihlásenia sa spotrebiteľov k službám majú zásadný význam pre uvoľnenie riadenia odberu na základe stimulov.

Flexibilné maloobchodné zmluvy spadajú pod riadenie odberu na základe cien. Spotrebiteľia v takom prípade reagujú na ceny elektriny, ktoré sa časom menia, ako sú tarify podľa času spotreby, dynamické ceny alebo ceny v čase kritickej špičky, a podľa toho svoju spotrebu upravujú bez toho, aby sa samostatne explicitne zaviazali k dosiahnutiu osobitného zníženia odberu.

2.3. Právny rámec

Balíkom opatrení v oblasti čistej energie sa zaviedol rámec pre flexibilitu dopytu, a to vrátane vymedzenia kľúčových úloh a povinností účastníkov trhu a podmienok, ktorými sa riadi flexibilný maloobchod s elektrinou. Smernica (EÚ) 2019/944 zmenená smernicou o koncepcii trhu s elektrinou³⁸ a nariadenie (EÚ) 2019/943 o elektrine³⁹ (ďalej len „nariadenie o elektrine“) zmenené nariadením (EÚ) 2024/1747⁴⁰ spolu poskytujú právny rámec pre flexibilné maloobchodné ponuky, a to vrátane ustanovení, ktoré umožňujú spotrebiteľom mať zmluvy pre flexibilné odbery, ako je nabíjanie elektrických vozidiel a tepelných čerpadiel, oddelené od ich primárnej spotreby v domácnosti.

Riadenie odberu je najúčinnnejšie vtedy, keď majú spotrebiteľia prístup k trhovým maloobchodným cenám, ako sa to vyžaduje v článku 5 smernice o elektrine. V členských štátoch, v ktorých sa naďalej uplatňujú cenové zásahy, sa musí prechod od nich starostlivo riadiť s cieľom zabezpečiť cenovú dostupnosť a zároveň umožniť jasné cenové signály, ktoré sú základom flexibilných zmlúv o dodávke elektriny.

Článkom 11 smernice o elektrine sa dopĺňajú základné ustanovenia o slobodnej voľbe dodávateľa a trhových cenách dodávky tým, že sa v ňom vyžaduje, aby bola na trhu dostupná aspoň jedna zmluva s dynamickou cenou elektriny pre koncových odberateľov s inteligentným meracím zariadením. S cieľom zabezpečiť transparentnosť a dôveru a umožniť informované rozhodovanie sa od dodávateľov vyžaduje, aby pred podpisom zmluvy odberateľom jasne opísali možné výhody a riziká.

Tieto ustanovenia sú posilnené článkom 13 o zmluvách o agregácii a článkami 15 a 17, v ktorých sa vymedzuje režim pre aktívnych odberateľov a riadenie odberu prostredníctvom agregácie. Členské štáty sú povinné zabezpečiť nediskriminačný prístup spotrebiteľov a agregátorov na všetky trhy s elektrinou a zaviesť vhodné trhové mechanizmy, ktoré umožnia flexibilitu a jej náležité ocenenie na všetkých trhoch.

Pripravované pravidlá, ako napríklad sieťový predpis o riadení odberu⁴¹, ktorým sa stanoví spoločný rámec EÚ pre aktiváciu a odmeňovanie flexibility na trhoch, spolu s vykonávacím aktom o interoperabilite údajov pre riadenie odberu⁴², ktorý uľahčí prístup k relevantným

³⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1711 z 13. júna 2024, ktorou sa menia smernice (EÚ) 2018/2001 a (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o zlepšenie koncepcie trhu s elektrinou v Únii (Ú. v. EÚ L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>).

³⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 2019/158, 14.6.2019, s. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>).

⁴⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1747 z 13. júna 2024, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943, pokiaľ ide o zlepšenie koncepcie trhu s elektrinou v Únii (Ú. v. EÚ L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj>).

⁴¹ Právnym základom tohto sieťového predpisu je článok 59 ods. 1 písm. e) nariadenia (EÚ) 2019/943.

⁴² Právnym základom tohto vykonávacieho aktu je článok 24 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/944.

údajom, majú doplniť existujúci rámec a ďalej podporiť zavádzanie riadenia odberu. Kódex správania pre inteligentné spotrebiče⁴³ okrem toho pomôže zabezpečiť, aby pripojené zariadenia v inteligentných domácnostiach mohli bezproblémovo reagovať na flexibilné zmluvy o dodávke, čím sa posilní účasť spotrebiteľov aj účinnosť systému.

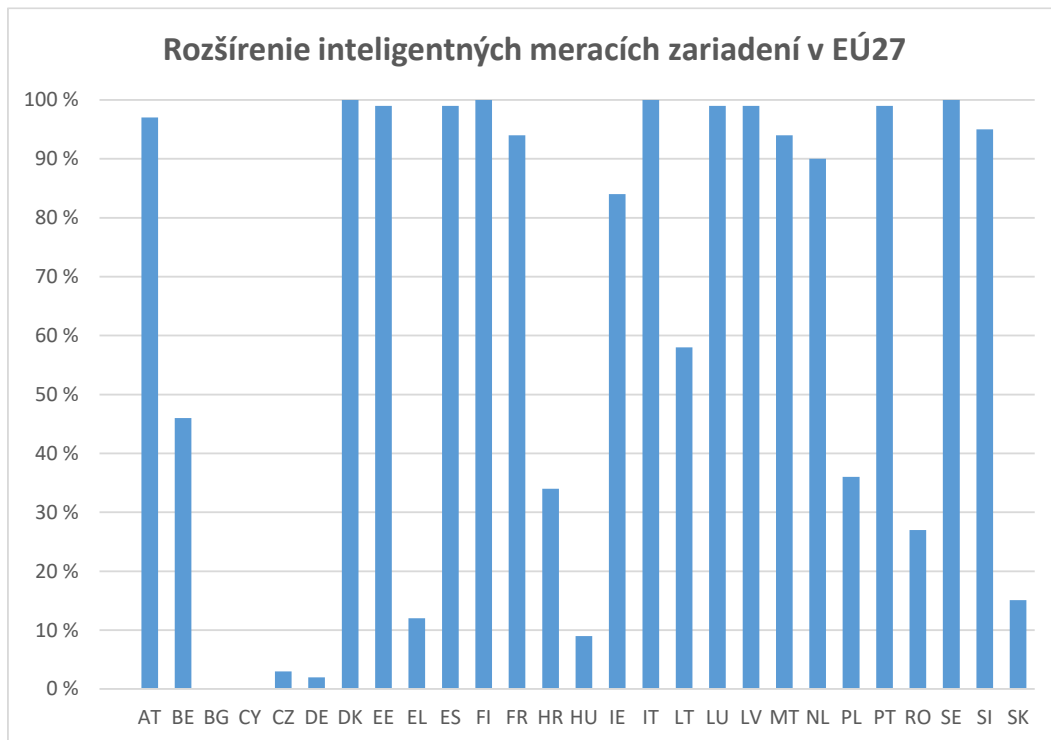
2.4. Inteligentné meranie ako základný faktor

Inteligentné meracie zariadenia sú základnou podmienkou účasti spotrebiteľov na flexibilnej spotrebe energie, umožňujú vyúčtovanie podľa času, umožňujú získať prehľad v reálnom čase a podporujú automatizáciu. Zároveň poskytujú lepší a bezpečnejší prístup k údajom z merania a o spotrebe a pomáhajú koncovým odberateľom získať jasné odhady nákladov a ponuky prispôbené na mieru. To im umožňuje prijímať informované rozhodnutia. V členských štátoch, kde je zavádzanie pokročilejšie, už spotrebiteľia využívajú produkty viazané na veľkoobchodné trhové ceny, ktoré podnecujú schopnosť riadenia odberu a pomáhajú znižovať systémové náklady.

Hoci zavádzanie inteligentných meracích systémov v EÚ značne pokročilo, situácia je stále nerovnomerná. Na základe údajov agentúry ACER a rady CEER⁴⁴ predstavovala miera rozšírenia inteligentného merania elektriny v EÚ27 na konci roka 2024 približne 60 %. Pätnásť členských štátov dosiahlo úroveň rozšírenia vyššiu ako 80 %, a to vrátane desiatich členských štátov, ktoré dosahujú takmer úplne pokrytie. Dvanásť členských štátov zostáva pod úrovňou 80 %, z toho sedem členských štátov zaostáva buď z dôvodu oneskoreného zavádzania, alebo preto, že sa ešte nerozhodli pokračovať v rozsiahlom zavádzaní. Na nasledujúcom grafe je znázornené rozšírenie inteligentných meracích zariadení v EÚ.

⁴³ Webové sídlo Spoločného výskumného centra Komisie o kódexe správania pre energeticky inteligentné spotrebiče, zobrazené 25. septembra 2025; na adrese: <https://ses.jrc.ec.europa.eu/development-of-policy-proposals-for-energy-smart-appliances>.

⁴⁴ Správa agentúry ACER a rady CEER o monitorovaní trhu v oblasti maloobchodného predaja energie za rok 2024 (september 2024) a monitorovacie údaje z informačných listov krajín agentúry ACER o elektrine za rok 2024 (júl 2025).

Obrázok 1: Zavádzanie inteligentného merania v EÚ [na základe údajov zo správy agentúry ACER a rady CEER o monitorovaní trhu za rok 2024 a z informačných listov krajín agentúry ACER (júl 2025)].

Inteligentné meracie systémy musia obsahovať funkcie stanovené v článku 20 smernice o elektrine. Funkcie, ako je poskytovanie overených údajov z merania a poskytovanie údajov, ktoré odrážajú interval zúčtovania odchýlok na vnútroštátnom trhu, takmer v reálnom čase, sú kľúčové pre zavedenie energetických služieb, ktoré odmeňujú flexibilné modely spotreby.

Spotrebitelia navyše potrebujú primerané poradenstvo a informácie pred inštaláciou inteligentných meracích zariadení alebo v čase ich inštalácie. Je to nevyhnutné na vybudovanie dôvery spotrebiteľov a umožnenie informovaného výberu. Cieľom takéhoto poradenstva a informácií by malo byť nielen zvýšenie informovanosti o možnostiach, ktoré majú spotrebitelia k dispozícii, ale aj dosiahnutie pochopenia toho, ako môžu spotrebiče s podporou flexibility (ako sú tepelné čerpadlá, nabíjačky elektrických vozidiel alebo zariadenia v inteligentných domácnostiach) spolupracovať s inteligentnými meracími zariadeniami. Pomôže to urýchliť účinné využívanie flexibility na maloobchodných trhoch prostredníctvom podpory praktickej integrácie flexibilných spotrebičov a inteligentnej meracej infraštruktúry.

Interoperabilný prístup k údajom z merania a o spotrebe je rovnako dôležitý pre plné využitie potenciálu inteligentných meracích zariadení a uľahčenie služieb flexibility. Komisia pripravuje pôdu pre konkrétnejšie technické pravidlá interoperability údajov pre riadenie odberu. Umožnenie prístupu k údajom z merania je nevyhnutné nielen na podporu služieb riadenia odberu, ale aj na podporu inovačných maloobchodných ponúk a na to, aby spotrebitelia mohli aktívne riadiť svoju spotrebu a využívať potenciál flexibility.

V tejto súvislosti vystupujú do popredia tri priority:

- **rýchle zavádzanie:** zabezpečenie bezodkladného zavedenia inteligentných meracích zariadení a ich vybavenia funkciami, ktoré umožňujú dynamické ceny, spätnú väzbu takmer v reálnom čase a interoperabilitu pre bezproblémový prístup k údajom bezpečným spôsobom,

- **interoperabilný prístup k údajom:** požiadavky EÚ na prístup k údajom vrátane nariadenia (EÚ) 2023/1162⁴⁵⁴⁶ zabezpečujú, aby poskytovatelia služieb aj spotrebiteľia mohli ľahko a efektívne využívať údaje z merania a o spotrebe v rámci služieb flexibility,
- **zapojenie spotrebiteľov:** aby bolo zavádzanie inteligentných meracích zariadení plne účinné, malo by byť doplnené jasnou komunikáciou, displejmi v domácnostiach a digitálnymi nástrojmi, ktoré spotrebiteľom umožňujú prezerat' si údaje o spotrebe a nákladoch na energiu, porozumieť im a konať na ich základe.

2.5. Presadzovanie flexibilných maloobchodných zmlúv vhodných na daný účel

Flexibilné maloobchodné zmluvy umožňujú spotrebiteľom interagovať s trhom prostredníctvom cenových signálov, riadiť spotrebu elektriny a znižovať účty, pričom umožňujú lepšie riadenie špičiek. Takisto podporujú efektívnosť systému a integráciu výroby energie z obnoviteľných zdrojov tým, že stimulujú spotrebu v obdobiach s dostatkom lacnej nízkouhlíkovej elektriny.

Existujú rôzne typy flexibilných zmlúv o dodávke elektriny, ktoré sú vhodné pre rôzne profily spotrebiteľov:

- Zmluvy s dynamickou cenou elektriny⁴⁷, ktoré sú založené na cenách na veľkoobchodnom trhu, poskytujú spotrebiteľom cenové signály, ktoré podporujú úpravu ich spotreby energie v reálnom čase. Sú dôležité najmä pre spotrebiteľov s flexibilnými zariadeniami, ako sú elektrické vozidlá a tepelné čerpadlá, ktorí môžu ľahko zmeniť svoj dopyt a výrazne znížiť svoje účty za energiu.
- Produkty dodávky podľa času spotreby, v ktorých sa deň rozdeľuje na obmedzený počet cenových intervalov (napr. denné/nočné pásma alebo pásma počas špičky/mimo špičky). Sú menej komplikované a predvídateľnejšie a sú dostupné pre koncových používateľov s pevnou schopnosťou presúvať zaťaženie.
- Hybridné zmluvy, v ktorých sa často spája pevný a flexibilný cenový prvok, pre spotrebiteľov, ktorí chcú mať predvídateľnejšie náklady na energiu. Umožňujú spotrebiteľovi využiť výhodu flexibility a zároveň sa vyhnúť úplnému vystaveniu cenovej volatility.
- Ceny v čase kritickej špičky, pri ktorých sa ceny elektriny výrazne zvyšujú v obdobiach nadmerného dopytu alebo obmedzených dodávok (napr. pri nízkom podiele obnoviteľných zdrojov).

Tie spoločne poskytujú spotrebiteľovi široký výber, ktorý je v súlade s jeho schopnosťou a ochotou zapojiť sa do flexibility.

Zmluvy s dynamickou cenou elektriny: V zmluvách s dynamickou cenou sa spájajú maloobchodné ceny priamo s cenami na veľkoobchodnom trhu, zvyčajne na dennom alebo

⁴⁵ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2023/1162 zo 6. júna 2023 o požiadavkách interoperability a nediskriminačných a transparentných postupoch prístupu k údajom z merania a o spotrebe (Ú. v. EÚ L 154, 15.6.2023, s. 10 – 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1162/oj).

⁴⁶ Nariadenie (EÚ) 2023/1162 poskytuje transparentný rámec, ktorý umožňuje koncovým odberateľom a oprávneným stranám včasný, jednoduchý a bezpečný prístup k overeným historickým a neovereným údajom z merania a o spotrebe v takmer reálnom čase. Stanovujú sa v ňom pravidlá, ktoré uľahčujú interoperabilitu prístupu účastníkov trhu k údajom a ich výmenu a zároveň podporujú energetické služby a hospodársku súťaž na maloobchodnom trhu.

⁴⁷ Dynamická cena sa často označuje ako cena v reálnom čase, pozri napríklad publikáciu Florence School of Regulation, *Dynamic Retail Electricity Tariffs: Choices and Barriers* (Dynamické tarify pri maloobchodnom predaji elektriny: možnosti a prekážky), 2020.

vnútrodnom trhu. Spotrebiteľom s flexibilnými zariadeniami a ochotou riadiť cenové riziko, ako sú napríklad majitelia elektrických vozidiel alebo domácnosti s inteligentnými vykurovacími systémami, môžu poskytnúť významné úspory nákladov na energiu, pretože umožňujú spotrebiteľom využívať nižšie ceny v čase, keď je výroba energie z obnoviteľných zdrojov dostatočná, pričom sú vystavení vyšším cenám, keď je v systéme nedostatok energie⁴⁸.

Podľa údajov agentúry ACER a rady CEER⁴⁹ sú zmluvy s dynamickou cenou dostupné pre domácnosti v 16 členských štátoch; avšak len niekoľko krajín vykazuje značné využívanie takýchto zmlúv⁵⁰. Niekoľko členských štátov s veľmi nízkym rozšírením inteligentných meracích zariadení vôbec neponúka zmluvy s dynamickou cenou, až na niekoľko výnimiek. Chýbajúca podporná infraštruktúra na týchto trhoch vysvetľuje nedostatok flexibilných maloobchodných ponúk, čo zdôrazňuje význam urýchlenia zavádzania inteligentného merania pre uvoľnenie flexibility na strane dopytu.

Právny rámec a hlavné zásady zmlúv s dynamickou cenou elektriny: V smernici o elektrine sa „zmluva s dynamickou cenou elektriny“ vymedzuje ako zmluva o dodávke, ktorá odráža ceny na spotových trhoch v intervaloch, ktoré prinajmenšom zodpovedajú frekvencii zúčtovania trhu⁵¹. Všetci spotrebiteľia s inteligentným meracím zariadením majú právo na zmluvu s dynamickou cenou elektriny od aspoň jedného dodávateľa a každého dodávateľa, ktorý má v krajine viac než 200 000 odberateľov. Zmluvy s dynamickou cenou by mali spotrebiteľom poskytnúť presný odraz výkyvov trhovými cenami, čo im umožní primerane reagovať. Celkovým cieľom je, aby koncoví odberatelia v rámci zmlúv s dynamickou cenou flexibilne prispôbovali svoje modely spotreby, čo pomôže zmierniť prudké nárasty veľkoobchodných cien.

V článku 11 ods. 1a smernice o elektrine sa vyžaduje, aby boli odberatelia pred uzavretím alebo predĺžením akejkoľvek zmluvy vrátane zmluvy s dynamickou cenou informovaní o celkovej cene a jej rozčlenení, ako aj o tom, či je cena pevná, variabilná alebo dynamická. Hoci pri zmluve s dynamickou cenou nie je možné, aby dodávateľia oznámili konečnú cenu spotrebiteľovi niekoľko týždňov vopred⁵², mali by byť schopní jasne informovať o tom, ako sa ceny na spotovom trhu premietajú do spotrebiteľských cien.

Okrem toho, a pokiaľ ide o ochranu spotrebiteľa, v súlade s článkom 11 ods. 2 smernice (EÚ) 2019/944 musia byť koncoví odberatelia v plnom rozsahu informovaní dodávateľmi o príležitostiach (napr. nižších nákladoch pri prispôbovaní spotreby lacnejším obdobiam, účasti na integrácii obnoviteľných zdrojov), nákladoch a rizikách (napr. vystavení prudkým nárastom cien, väčšej volatilitite účtov pre spotrebiteľov bez flexibility). Rovnako dôležité je informovať koncových odberateľov o technických predpokladoch, najmä o potrebe vhodného inteligentného meracieho zariadenia.

⁴⁸ Na základe údajov zo správy agentúry ACER o monitorovaní trhu za rok 2025 [*Rewarding flexibility: How retail contract choice can help unlock consumer flexibility* (Odmeňovanie flexibility: ako môže voľba maloobchodnej zmluvy pomôcť uvoľniť flexibilitu spotrebiteľov)] a vlastných výpočtov Komisie by spotrebiteľia elektriny mohli dosiahnuť úspory až 40 %, ak prejdú na zmluvu s dynamickou cenou a aktívne riadia svoju spotrebu.

⁴⁹ Správa agentúry ACER a rady CEER o monitorovaní trhu v oblasti maloobchodného predaja energie za rok 2024 (tabuľka v prílohe 3).

⁵⁰ Podľa informačných listov krajín agentúry ACER o elektrine (júl 2025) je rozšírenie zmlúv s dynamickými cenami vyššie ako 5 % len v niekoľkých členských štátoch (FI, LV, NL, SE, ES).

⁵¹ „Zmluva s dynamickou cenou elektriny“ je zmluva o dodávke elektriny medzi dodávateľom a koncovým odberateľom, ktorá odráža zmeny cien na spotových trhoch vrátane denných a vnútrodných trhov v intervaloch, ktoré prinajmenšom zodpovedajú frekvencii zúčtovania trhu.

⁵² Podľa článku 10 ods. 4 smernice (EÚ) 2019/944.

Hybridné zmluvy: Zmluvy s dynamickou cenou nemusia byť vhodné pre všetkých odberateľov. Situácia niektorých spotrebiteľov môže byť taká, že sú obmedzení z hľadiska flexibility, ktorú môžu v rámci zmluvy s dynamickou cenou poskytnúť. Ostatní spotrebiteľia sa môžu obávať vystavenia finančnému riziku v obdobiach intenzívnej volatility cien.

Nedávnymi prudkými nárastmi cien energií sa to ešte viac zdôraznilo a poukázalo sa na potrebu zmluvných možností, ktoré ponúkajú flexibilitu aj stabilitu. Zmluvy s hybridnými cenami poskytujú kombináciu stability a flexibility, ktorá môže byť ideálna pre spotrebiteľov, ktorí chcú mať naďalej predvídateľné účty za energiu, ale zároveň sú otvorení šetreniu peňazí prispôbením toho, ako a kedy elektrinu spotrebujú. Kombináciou predvídateľnosti a schopnosti reagovať môžu byť hybridné zmluvy prispôbené rôznym potrebám spotrebiteľov a majú potenciál ponúknuť určitý stupeň bezpečnosti spolu s určitou úrovňou flexibility, čím spotrebiteľom poskytujú väčší výber, kontrolu a dôveru pri riadení spotreby energie.

Agentúra ACER a rada CEER⁵³ rozlišujú rôzne typy hybridných zmlúv. Niektoré hybridné zmluvy sú navrhnuté tak, aby chránili spotrebiteľov pred prudkými nárastmi cien a zároveň odrážali trendy na trhu. Napríklad s použitím cenových stropov, aby spotrebiteľ nemal neočakávane vysoké účty. Iné zmluvy ponúkajú bezplatné hodiny alebo hodiny so zľavou, ktoré spotrebiteľov motivujú k tomu, aby presunuli svoju spotrebu na obdobia s nižšími nákladmi. Existuje aj možnosť zmlúv prispôbených na mieru pre elektrické vozidlá, v ktorých sa kombinujú paušálne sadzby mimo špičky so stimulmi na inteligentné nabíjanie. Takéto zmluvy by mohli zahŕňať možnosť obojsmerného nabíjania a poskytovať spotrebiteľom osobitné stimuly na vybíjanie v čase špičkového zaťaženia a na nabíjanie v čase nízkych cien.

S cieľom podporiť využívanie hybridných zmlúv by členské štáty mali vytvoriť regulačné podmienky, ktoré umožnia dodávateľom experimentovať s inovačnými hybridnými ponukami a zároveň zaručia transparentnosť, porovnateľnosť a ochranu spotrebiteľa. Zviditeľnenie takýchto produktov prostredníctvom nástrojov na porovnávanie cien bude mať zásadný význam pre to, aby spotrebiteľia mohli prijímať informované rozhodnutia a vyhli sa nedorozumeniam.

Príklady z členských štátov⁵⁴

Vo **Fínsku** je hybridná zmluva⁵⁵ kombináciou pevných a flexibilných cien. Spotrebiteľia platia za svoju spotrebu pevnú cenu, ale môžu znížiť svoje účty presunutím spotreby na hodiny s nižšími cenami (napr. medzi 1:00 a 6:00 hod.). Môžu profitovať zo správneho načasovania energeticky náročných činností, ako je nabíjanie elektrických vozidiel alebo ohrev vody, a zároveň sa vyhnúť riziku výrazných výkyvov cien v porovnaní so zmluvou s dynamickou cenou.

Okrem toho je vo Fínsku⁵⁶ variantom pevnej a flexibilnej ceny aj kombinácia zmluvy s pevnou cenou s mesačným „vplyvom spotreby“, keď si spotrebiteľia na základe informácií

⁵³ Správa agentúry ACER a rady CEER o monitorovaní trhu v oblasti maloobchodného predaja energie za rok 2024.

⁵⁴ Príklady uvedené v tomto dokumente slúžia len na ilustráciu typov zmlúv, ktoré sú predmetom diskusie. Nejde o vyčerpávajúci zoznam produktov dostupných v celej EÚ.

⁵⁵ Zmluva „Välkky“, ktorú ponúka spoločnosť Väre Ltd.

⁵⁶ Zmluva „Oomi Flex“, ktorú ponúka spoločnosť Oomi Oy; spoločnosť odhaduje, že 90 % odberateľov v rámci tejto flexibilnej zmluvy platí v porovnaní so zmluvou s úplne pevnou cenou menej, pretože si načasujú spotrebu elektriny. Odberatelia môžu zaplatiť viac, ako je pevná sadzba, ak si spotrebu vhodne nenačasujú. Aplikácia zohráva kľúčovú úlohu tým, že informuje odberateľov o najvýhodnejších obdobiach spotreby.

získaných prostredníctvom aplikácie môžu upraviť spotrebu elektriny tak, aby využili lacnejšie dni a hodiny, čím sa znížia ich konečné náklady na elektrinu.

V **Belgicku** sa v rámci zmluvy⁵⁷ ponúkajú pevné hodiny mimo špičky v troch časových pásmach, pričom sa kombinujú pásma s nízkou sadzbou a pásma s veľmi nízkou sadzbou. Odberatelia môžu byť prostredníctvom aplikácie informovaní o rôznych časových pásmach a optimalizovať svoju spotrebu. Majitelia elektrických vozidiel môžu využívať funkciu inteligentného nabíjania.

Vo **Francúzsku** je zmluva pre elektrické vozidlá⁵⁸ kombináciou nabíjacej stanice, vyhradenej tarify za elektrinu a aplikácie, prostredníctvom ktorej má používateľ prístup k monitorovacím službám a službám inteligentného nabíjania. Odberatelia môžu nabíjať svoje vozidlá počas období s nízkymi nákladmi a optimalizovať nabíjanie a úspory prostredníctvom funkcie inteligentného nabíjania.

Ceny v čase kritickej špičky: V článku 7a nariadenia o elektrine sa stanovuje osobitný produkt obmedzenia spotreby v čase špičky, ktorý sa má používať len v čase krízy cien elektriny⁵⁹. Tento dočasný a časovo obmedzený regulovaný mechanizmus obmedzenia spotreby v čase špičky môže existovať súčasne s trhovými ponukami v oblasti cien v čase kritickej špičky. Tie už existujú v niektorých členských štátoch, v ktorých dodávatelia ponúkajú produkty v oblasti cien v čase špičky s cieľom motivovať spotrebiteľov, aby znížili dopyt počas období s vysokými nákladmi ako súčasť bežnej maloobchodnej prevádzky. Takéto komerčné produkty v oblasti cien v čase kritickej špičky sú súčasťou bežných maloobchodných inovácií a spotrebiteľského výberu.

Zlepšenie výberu prostredníctvom viacerých zmlúv o dodávke: Zmeneným článkom 4 smernice (EÚ) 2019/944 sa posilňujú práva spotrebiteľov tým, že sa zabezpečuje, aby si všetci koncoví odberatelia mohli nielen slobodne vybrať dodávateľa elektriny, ale aj uzavrieť viac ako jednu zmluvu o dodávke súčasne, a to tak, že v priestoroch odberateľa bude niekoľko meracích a vyúčtovacích bodov prepojených s jedným miestom pripojenia. Túto možnosť môžu aktivovať inteligentné meracie systémy alebo pomerové meracie zariadenia⁶⁰.

Toto nové ustanovenie má významný vplyv na podporu flexibility v maloobchodných zmluvách. Spotrebiteľom dáva najmä možnosť rozdeliť svoj dopyt po elektrine do rôznych zmlúv v závislosti od charakteru ich odberu. Spotrebiteľia preto môžu pokryť svoje potreby elektriny pomocou rôznych zmlúv pre svoje zariadenia. Napríklad:

- elektrické vozidlá: odberatelia si môžu zvoliť zmluvu s dynamickou cenou alebo zmluvu s cenou podľa času spotreby pre nabíjanie elektrických vozidiel, čím sa optimalizujú náklady presunutím nabíjania do hodín s nízkou cenou,
- tepelné čerpadlá: vykurovacie zaťaženie by mohlo byť pokryté zmluvou s cenou podľa času spotreby alebo, ak to zariadenie umožňuje, zmluvou s dynamickou cenou alebo hybridnou zmluvou,

⁵⁷ Zmluva „Empower Flexi-time“, ktorú ponúka spoločnosť ENGIE pre odberateľov s vyššou spotrebou, ktorí sú schopní presunúť významnú časť svojej spotreby elektriny (napríklad automobily na elektrický pohon, inteligentné batérie alebo programovateľné energeticky náročné zariadenia).

⁵⁸ Zmluva „Ma Recharge Intelligente“, ktorú ponúka spoločnosť ENGIE.

⁵⁹ Vyhlásenej v súlade s článkom 66a smernice (EÚ) 2019/944.

⁶⁰ Podľa odôvodnenia 19 smernice (EÚ) 2024/1711 pokrok v technológii merania a pomerového merania v spojení s informačnými a komunikačnými technológiami z technického hľadiska umožňuje mať pre jednotlivé priestory viaceré dodávateľov.

- základný odber domácností: zvyšok dopytu domácnosti môže byť pokrytý bežnou zmluvou s pevnou cenou, ktorá poskytuje predvídateľnosť dennej spotreby.

Takéto zmluvné oddelenie zabraňuje výberu „všetko alebo nič“, ktorému môžu spotrebiteľia čeliť prijatím zmluvy s dynamickou cenou pre celú spotrebu svojej domácnosti. Namiesto toho môžu domácnosti kombinovať stabilitu s flexibilitou tým, že časť svojho dopytu budú chrániť pred akýmkoľvek cenovým rizikom, pričom flexibilný odber budú vystavovať vhodným cenovým signálom.

Interakcia so sieťovými tarifami: Sieťové poplatky tvoria značnú časť účtu za elektrinu⁶¹ a vzhľadom na očakávané zvýšenie investícií do sústavy v nasledujúcich rokoch sa tento podiel pravdepodobne ešte zvýši⁶². Sieťové tarify odrážajúce náklady môžu motivovať k presunu dopytu mimo obdobia špičky, znížiť celkové systémové náklady a doplniť flexibilné maloobchodné zmluvy⁶³. V záujme maximalizácie účinnosti by tarifné štruktúry mali odrážať systémové náklady, podporovať presun odberu v čase špičky a zostať spravodlivé a cenovo dostupné pre všetkých používateľov vrátane tých, ktorí majú obmedzený potenciál flexibility. Výhody menšieho preťaženia sústavy by mali viesť k nižším systémovým nákladom.

Sieťové poplatky odrážajúce náklady v súlade s usmernením Komisie k tvorbe distribučných taríf z roku 2025⁶⁴ môžu zosúladiť stimuly a ďalej odmeňovať presuny dopytu v situáciách, keď dodávatelia ponúkajú zmluvy s dynamickou cenou alebo hybridné zmluvy. Členské štáty a regulačné orgány sa preto vyzývajú, aby zabezpečili, že sieťové tarify budú odrážať náklady a poskytovať signály flexibility, ktoré sú v súlade s flexibilnými maloobchodnými zmluvami. To si vyžaduje úzku koordináciu medzi regulačnými orgánmi, prevádzkovateľmi sústav a príslušnými zainteresovanými stranami.

S cieľom povzbudiť a podporiť rozvoj flexibility by sa členské štáty v spolupráci s regulačnými orgánmi a dodávateľmi mali zamerať najmä na tieto aspekty:

- **diverzifikovať maloobchodné produkty** podporou zavádzania dynamických produktov, produktov podľa času spotreby a hybridných produktov, ktoré obmedzujú vystavenie trhu a zároveň zachovávajú cenové signály, aby si spotrebiteľia s rôznym stupňom ochoty a schopnosti podstupovať riziko mohli vybrať flexibilnú zmluvu,
- **stimulovať inovácie** podporou pilotných projektov a regulačných sandboxov pre nové produkty na trhu, ako sú hybridné zmluvy. Doplniť to spravodlivými, časovo obmedzenými a vhodnými stimulmi, ktoré by boli navrhnuté sociálne kalibrovaným spôsobom s cieľom podporiť počiatočné zavádzanie flexibilných ponúk a podporných zariadení (napr. integrácia elektrických vozidiel a tepelných čerpadiel, inteligentné regulátory). Tieto stimuly by mali byť starostlivo štruktúrované, aby sa zabránilo

⁶¹ Podľa správy agentúry ACER a rady CEER o monitorovaní trhu v oblasti maloobchodného predaja energie za rok 2024 predstavujú sieťové náklady na elektrinu 24 % priemerného účtu za elektrinu v EÚ. Zatiaľ čo v minulosti predstavovali sieťové náklady vyšší podiel na účte za elektrinu, v dôsledku nedávneho zvýšenia cien elektriny sa energetická zložka stala hlavným faktorom celkových nákladov na energiu, ktoré znášajú spotrebiteľia.

⁶² COM(2025) 4010 final „Usmernenia o sieťových poplatkoch odolných voči budúcim zmenám na zníženie nákladov na energetický systém“.

⁶³ Flexibilné tarify distribučnej siete môžu byť ďalším nástrojom na stimulovanie flexibilnej spotreby. V súčasnosti už viaceré členské štáty uplatňujú voliteľné alebo povinné „nočno-denné“ alebo iné sieťové tarify podľa času spotreby [agentúra ACER, *Unlocking flexibility: No-regret actions to remove barriers to demand response* (Uvoľnenie flexibility: opatrenia bez negatívnych následkov na odstránenie prekážok riadenia odberu), 2025]. Sieťové tarify sa môžu účtovať buď priamo prostredníctvom zmluvy o poskytovaní sieťových služieb, alebo nepriamo prostredníctvom zmluvy o dodávke energie.

⁶⁴ Ú. v. EÚ C, C/2026/126, 9.1.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/126/oj>.

regresivite a zabezpečilo sa, že zraniteľné a energeticky chudobné domácnosti nebudú vylúčené,

- **zabezpečiť, aby účasť na flexibilitě zostala dobrovoľná**, transparentná a prispôbena rôznym potrebám spotrebiteľov so zárukami pre energeticky chudobných a zraniteľných odberateľov. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby maloobchodné ponuky odmeňovali flexibilitu a zároveň chránili tých spotrebiteľov, ktorí sú menej schopní zapojiť sa. Členské štáty by takisto mali zabezpečiť, aby boli spotrebiteľia dobre chránení pred nekalými marketingovými praktikami vrátane agresívneho telemarketingu a zavádzajúcich informácií, ktoré by mohli viesť k tomu, že spotrebiteľia uzavrujú zmluvy s dynamickou cenou, ktoré nezodpovedajú ich potrebám,
- **zabezpečiť dostupnosť účelových inteligentných meracích systémov a optimálny prístup k údajom** urýchlením zavádzania inteligentných meracích zariadení a úplným presadzovaním požiadaviek na interoperabilitu prístupu k údajom [vykonávacie nariadenie (EÚ) 2023/1162], čím sa umožní včasný a bezpečný prístup k informáciám pre spotrebiteľov a poskytovateľov služieb. Zaručiť minimálne normy v súlade s predpísanými funkciami (článok 20 smernice o elektrine) v oblasti pokrytia inteligentných meracích zariadení, prístupu k údajom v takmer reálnom čase a automatizačných rozhraní, aby spotrebiteľia a nástroje tretích strán mohli účinne reagovať,
- **zvýšiť informovanosť spotrebiteľov** poskytnutím jasných informácií o výhodách, nevýhodách a vhodnosti jednotlivých typov zmlúv. To by mohlo zahŕňať jasné a jednoduché kampane prostredníctvom rôznych komunikačných platforiem a prostriedkov, ktoré by sa týkali cien, typických vplyvov na účty pre rôzne profily spotrebiteľov, rizikových scenárov a kanálov na podávanie sťažností,
- **požadovať od dodávateľov elektriny, aby poskytovali názorné porovnania účtov**, z ktorých by vyplývalo, koľko by spotrebiteľ zaplatil pri ponukách s dynamickými, fixnými cenami alebo s cenami podľa času spotreby na základe historických údajov o spotrebe. Nezávislé metódy profilovania rizík odberateľa by mohli používať aj dodávateľia pred uzavretím zmluvy s odberateľom. Dodávateľia by mali byť povinní zverejňovať príslušné informácie týkajúce sa rozdelenia rizík a zásad odmeňovania v štandardnom formáte stanovenom národným regulačným orgánom. Okrem toho by dodávateľia mohli počas plnenia zmluvy poskytovať personalizované informácie a rady, ktoré by spotrebiteľom pomohli upraviť svoje spotrebné návyky,
- **požadovať, aby sa v online nástrojoch na porovnávanie prezentovali nielen ceny**, ktoré sa ponúkajú v jednotlivých produktoch s dynamickými cenami, **ale aj expozícia riziku a potenciálne úspory** pre spotrebiteľa v porovnaní s produktmi s pevnou cenou alebo inými časovo diferencovanými produktmi. Takéto nástroje by mali byť neutrálne, pod verejným dohľadom, aby sa zabezpečila dôvera, a mali by byť prístupné pre menej digitálne zručných spotrebiteľov,
- **presadzovať používanie automatizačných technológií** (napr. systémy riadenia domácnosti a inteligentné termostaty, inteligentné nabíjačky pre elektrické vozidlá, inteligentné zariadenia), ktoré pomáhajú spotrebiteľom využívať výhody dynamických cien bez neustáleho manuálneho zásahu. Pri vypracúvaní akýchkoľvek národných iniciatív týkajúcich sa inteligentných spotrebičov sa členské štáty vyzývajú, aby vychádzali z kódexu správania EÚ pre interoperabilitu energeticky inteligentných spotrebičov, aby sa podporilo zavádzanie spotrebičov s interoperabilnými a otvorenými

flexibilnými funkciami, a nie aby sa vypracúvali vnútroštátne prístupy, ktoré by mohli spôsobiť fragmentáciu jednotného trhu so spotrebičmi, ako sú spotrebiče na vykurovanie, vetranie a klimatizáciu alebo biela technika⁶⁵,

- **riešiť otázku digitálnej inklúzie a spravodlivého prístupu** tak, že sa zabezpečí, aby spotrebiteľia s obmedzenými digitálnymi zručnosťami alebo obmedzeným pripojením nezostali pozadu. Opatrenia by mohli zahŕňať offline prístupové miesta, linky pomoci, nástroje na porovnávanie v papierovej podobe a ciele podporu prostredníctvom spotrebiteľských organizácií. Takéto kroky sú nevyhnutné na to, aby sa zaručilo, že flexibilné ponuky budú dostupné pre všetky domácnosti a nebude hroziť, že sa z dôvodu digitálnych prekážok dostatočne nevyužijú,
- **zabezpečiť, aby národné spotrebiteľské organizácie a regulačné orgány v oblasti energetiky vypracovali jednoduché príručky**, v ktorých vysvetlia, ktoré spotrebiteľské profily sú najvhodnejšie pre zmluvy s dynamickými cenami, zmluvy s cenami podľa času spotreby alebo hybridné zmluvy. V príručkách by sa mali zdôrazniť aj ciele záruky, ktoré sú k dispozícii zraniteľným a energeticky chudobným spotrebiteľom, ako napríklad voliteľné funkcie „stabilizácie účtov“ v rámci flexibilných zmlúv. Tieto mechanizmy chránia domácnosti pred krátkodobou volatilitou alebo dočasnými extrémnymi prudkými nárastmi cien a zároveň zachovávajú motiváciu presunúť dopyt a môžu byť navrhnuté ako voliteľné doplnky, ciele opatrenia pre zraniteľné skupiny alebo dočasné nástroje aktivované počas krízových období,
- **monitorovať pokrok a podávať správy o pokroku**. Členské štáty a/alebo regulačné orgány by mali sledovať zavádzanie zmlúv s dynamickými cenami a ich vplyv na náklady spotrebiteľov na elektrinu a o svojich zisteniach podávať správy, aby bolo na ich základe možné uskutočňovať úpravy na trhu založené na dôkazoch (článok 11 a článok 59 smernice o elektrine). Monitorovanie by malo zahŕňať spravodlivé a distribučné výsledky, sťažnosti spotrebiteľov a účinnosť ochranných opatrení, aby sa zabezpečili priebežné úpravy založené na dôkazoch. V tejto súvislosti sa takisto odporúča sledovať vývoj iných flexibilných maloobchodných zmlúv a zohľadniť pritom podobné aspekty.

ZÁVERY

V článku 5 smernice o elektrine sa poskytuje štruktúrovaný, ale flexibilný regulačný rámec pre verejné cenové zásahy na maloobchodnom trhu s elektrinou. Členským štátom sa ním dáva právomoc reagovať na konkrétne výzvy za predpokladu, že sú tieto ciele v súlade so všeobecným hospodárskym záujmom a zásadami smernice o elektrine. Táto adaptabilita umožňuje prispôbiť politické opatrenia a zároveň zachovať súdržnosť vnútorného trhu s energiou. Kritériami uvedenými v článku 5 sa takisto riadi vykonávanie zásahov špecifických pre krízu podľa článku 66a smernice o koncepcii trhu s elektrinou, čím sa zabezpečuje regulačná konzistentnosť počas núdzových situácií. Tým, že sa zásahy obmedzujú na tieto špecifické prípady, smernica posilňuje základnú zásadu trhu, ktorou je cenotvorba riadená dodávateľmi, a zabezpečuje, že zásahy zostanú ojedinelé a časovo obmedzené. Zásahy by mali

⁶⁵ Komisia zabezpečí, aby sa modely, ktoré sú vyhlásené za vyhovujúce kódexu správania signatárskych výrobcov, dali nájsť pri vyhľadávaní v Európskom registri výrobkov s energetickým označením EPREL (na adrese: https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/eprel_sk).

byť sprevádzané štrukturálnymi opatreniami na rozvoj účinnej hospodárskej súťaže alebo riešenie energetickej chudoby.

V článku 5 sa poskytuje odolný a prispôsobiteľný rámec, ktorým sa riešia okamžité zraniteľnosti bez toho, aby sa ohrozil dlhodobý vývoj jednotného a dynamického trhu s energiou v EÚ. Komisia v tejto správe zdôraznila postupy, ktoré majú členským štátom pomôcť zlepšiť vykonávanie článku 5. Európska komisia v tejto fáze nenavrhuje predložiť nový legislatívny návrh týkajúci sa článku 5. Komisia však bude naďalej sledovať vykonávanie článku 5 a podporovať začlenenie väčšej flexibility na maloobchodné trhy.

Pri monitorovaní nedávneho vývoja sa potvrdilo, že maloobchodná flexibilita sa čoraz viac považuje za dôležitý prvok pri dosahovaní cenovo dostupného a odolného energetického systému orientovaného na spotrebiteľa. Zmluvy s dynamickými cenami, cenami podľa času spotreby a hybridné zmluvy sú v súčasnosti k dispozícii v čoraz väčšom počte členských štátov, k čomu prispieva postupné zavádzanie inteligentného merania a jasnejšie pravidlá prístupu k údajom. Ak sú tieto podmienky splnené, spotrebitelia sa môžu lepšie aktívne zúčastňovať na trhu, prispôbovať svoju spotrebu, znižovať svoje účty a prispievať k celkovej efektívnosti systému.

Z analýzy zároveň vyplýva, že je potrebný ďalší pokrok. Zavádzanie flexibilných maloobchodných zmlúv o dodávke elektriny možno urýchliť účinným vykonávaním smernice o elektrine a nariadenia o elektrine, ako aj vypracovaním vhodných rámcov, ktoré uľahčia dostupnosť flexibilných ponúk na trhu. Členské štáty a regulačné orgány preto zohrávajú dôležitú úlohu vo vzťahu ku kľúčovým zainteresovaným stranám pri podpore zavádzania flexibilných maloobchodných zmlúv a pri identifikácii a odstraňovaní prekážok ich prijatia.

Flexibilita by sa nemala podporovať bez rozdielu. Namiesto toho musí zostať dobrovoľná, transparentná a prispôbena rôznym potrebám spotrebiteľov, pričom musí obsahovať záruky pre zraniteľných a energeticky chudobných odberateľov. Maloobchodné ponuky tohto typu sú najúčinnnejšie tam, kde je možné skutočne zabezpečiť flexibilitu, zatiaľ čo spotrebitelia, ktorí sú menej schopní zapojiť sa, vyžadujú primeranú ochranu.

Členské štáty sa vyzývajú, aby zaviedli osvedčené postupy uvedené v tejto správe na podporu vnútroštátnych prístupov k podpore flexibilných zmlúv na maloobchodnom trhu. Aby dynamická tvorba cien elektriny fungovala efektívne, spotrebitelia potrebujú jasné a transparentné informácie o cenách a spotrebe elektriny, ktoré im umožnia prijímať informované rozhodnutia. Spätnou väzbou z konzultácií⁶⁶ sa potvrdilo, že na vybudovanie dôvery je nevyhnutná transparentnosť a porovnateľnosť, zatiaľ čo hlavnými prekážkami zostávajú nedostatky v oblasti inteligentného merania a prístupu k údajom. Bez takejto podpory by neočakávané zvýšenie účtov mohlo podkopať dôveru a spomaliť prechod k flexibilnejšej strane dopytu.

Zároveň je dôležité podporovať zavádzanie ďalších flexibilných zmlúv, ako sú produkty s cenami podľa času spotreby a hybridné produkty, aby sa uspokojili potreby širšieho okruhu odberateľov. Z podnetov zo strany verejnosti vyplynula silná podpora hybridných modelov ako vyváženého riešenia medzi cenovými signálmi a ochranou spotrebiteľa. Mali by sa preto zaviesť záruky, aby sa zabezpečilo, že všetky zmluvy zostanú dobrovoľné, transparentné

⁶⁶ Pozri spätnú väzbu k otvorenej konzultácii, ktorú Európska komisia uskutočnila v rámci balíka energetických opatrení pre občanov: ochrana a posilnenie postavenia spotrebiteľov v rámci spravodlivej transformácie (otvorená konzultácia, iniciatíva č. 14737), portál *Vyjadrite svoj názor*, zobrazené 25. septembra 2025; na adrese: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14737-Citizens-Energy-Package-protecting-and-empowering-consumers-in-the-just-transition_sk.

a zrozumiteľné, pričom osobitná pozornosť by sa mala venovať spotrebiteľom, ktorí môžu byť menej schopní posúdiť riziká a možnosti takýchto produktov. Zainteresované strany takisto zdôraznili potrebu primeranej ochrany, najmä pre zraniteľných spotrebiteľov, a zároveň varovali pred neprimeranými opatreniami, ktoré by mohli oslabiť účinné cenové signály.